

НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ЦИВІЛЬНОГО ЗАХИСТУ УКРАЇНИ
ЧЕРКАСЬКИЙ ІНСТИТУТ ПОЖЕЖНОЇ БЕЗПЕКИ ІМЕНІ ГЕРОЇВ ЧОРНОБИЛЯ

ФАКУЛЬТЕТ ЦИВІЛЬНОГО ЗАХИСТУ

КАФЕДРА УПРАВЛІННЯ У СФЕРІ ЦИВІЛЬНОГО ЗАХИСТУ

**СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
«РИЗИКООРІЄНТОВАНЕ УПРАВЛІННЯ ОХОРОНОЮ ПРАЦІ»**

циклу професійної (обов'язкової) підготовки
за освітньо-професійною програмою «Охорона праці»
підготовки за першим (бакалаврським) рівнем вищої освіти
у галузі знань 26 «Цивільна безпека»
за спеціальністю 263 «Цивільна безпека»

Рекомендовано кафедрою управління у сфері
цивільного захисту на 2024-2025 навчальний
рік.

Протокол від «26» серпня 2024 року № 1

Силабус розроблений відповідно до Робочої програми навчальної дисципліни
«Ризикоорієнтоване управління охороною праці».

2024 рік

1. Загальна інформація про дисципліну

Анотація дисципліни

Навчальна дисципліна «Ризикоорієнтоване управління охороною праці» є складовою циклу професійної (обов'язкової) дисципліни освітньої програми підготовки здобувачів за першим (бакалаврським) рівнем вищої освіти в галузі знань 26 «Цивільна безпека» за напрямом 263 «Цивільна безпека» спеціальності «Охорона праці».

Вивчення навчальної дисципліни «Ризикоорієнтоване управління охороною праці» дозволяє підготувати фахівців, здатних оцінити небезпеки робочого місця та самостійно виконати поставлені перед ними завдання в галузі забезпечення безпеки й поліпшення умов праці, а також системно підходити до управління охороною праці, взаємодіючи з підприємствами, організаціями, науковими установами тощо з питань забезпечення безпеки у надзвичайних ситуаціях.

2. Інформація про викладача

Загальна інформація	Панімаш Юлія Вікторівна, доцент кафедри управління у сфері цивільного захисту, кандидат педагогічних наук
Контактна інформація	м. Черкаси, вул. Онопрієнка, 8, кабінет 129. Номер телефону: 0674353723
E-mail	Ranimash_yuliia@chipb.org.in
Наукові інтереси	Управління у сфері охорони праці
Професійні здібності	- високий рівень підготовки за спеціальністю; - широка наукова ерудиція; - знання методології науки, її останніх досягнень; - основних етапів її розвитку і зв'язків з іншими науками; - використовувати результати прогнозування у навчальному процесі; - високі моральні якості, особистий приклад і авторитет.
Наукова діяльність за освітнім компонентом	Панімаш Ю.В. До питання профілактики виробничого травматизму рятувальників VI Міжнародна науково-практична конференція «SCIENTIFIC DISCUSSIONS AND SOLUTION DEVELOPMENT» The VI International Scientific and Practical Conference «Scientific discussions and solution development», December 05 – 07, Graz, Austria.

	<p>Панімаш Ю.В. Право на безпечні умови праці Матеріали II Всеукраїнської науково-практичної конференції здобувачів та викладачів закладів вищої освіти Публічне управління у сфері цивільного захисту: освіта, наука, практика збірник матеріалів міжнародної науково-практичної інтернет-конференції, м. Харків, 16 березня 2023 р. / за заг. ред. С. М. Домбровської. – Харків : НУЦЗУ, 2023. 311 с.</p> <p>Панімаш Ю.В. До питання підвищення рівня охорони праці в системі ДСНС Організаційно-управлінське та економіко-правове забезпечення діяльності Єдиної державної системи цивільного захисту (ЄДСЦЗ): Матеріали VIII Всеукр. наук.-практ. конф., м. Черкаси, 16 берез. 2023 р. – Черкаси: видавець Вовчок О. Ю., 2023 – с.180</p> <p>Панімаш Ю.В. Міжнародне співробітництво з охорони праці Організаційно-управлінське та економіко-правове забезпечення діяльності Єдиної державної системи цивільного захисту (ЄДСЦЗ): Матеріали VIII Всеукр. наук.-практ. конф., м. Черкаси, 16 берез. 2023 р. – Черкаси: видавець Вовчок О. Ю., 2023 – с.194.</p> <p>Панімаш Ю.В. До умов відшкодування моральної шкоди працівникові, який постраждав внаслідок нещасного випадку на виробництві або професійного захворювання Revista de Tecnología de Información y Comunicación en Educación • Volumen 17</p>
--	---

3. Час та місце проведення занять з навчальної дисципліни

Аудиторні заняття з навчальної дисципліни проводяться згідно затвердженого розкладу. Електронний варіант розкладу розміщується на сайті інституту(<https://chipb.dsns.gov.ua/ua/Osvitnya-diyalnist.html>).

Консультації з навчальної дисципліни проводяться протягом семестру кожного вівторка з 12.00 до 13.00 в кабінеті № 129. У разі додаткової потреби здобувача в консультації час погоджується з викладачем.

4. Мета викладання дисципліни: полягає у формуванні у майбутніх фахівців умінь та компетенцій для забезпечення ефективного управління охороною праці та поліпшення умов праці з урахуванням досягнень науково-технічного прогресу та міжнародного досвіду, а також в усвідомленні нерозривної єдності успішної професійної діяльності з обов'язковим дотриманням усіх вимог безпеки праці у конкретній галузі.

Завдання вивчення дисципліни передбачає забезпечення гарантії збереження здоров'я і працездатності працівників у виробничих умовах конкретних галузей господарювання через ефективне управління охороною

праці та формування відповідальності у посадових осіб і фахівців за колективну та власну безпеку. Розширити науковий кругозір студента та розвивати мислення майбутнього спеціаліста.

У результаті вивчення навчальної дисципліни здобувач вищої освіти повинен отримати

знання:

- стану охорони праці в Україні;
- завдань служби охорони праці, функцій права та повноваження посадових осіб;
- загальні вимоги щодо організації роботи служби охорони праці на підприємстві;
- професійних обов'язків, мету виконуваних робіт та наслідки дій;
- ознак, які є свідченням ризиконебезпечної ситуації в СУОП;
- принципів, за якими слід класифікувати ризики і ризиконебезпечні ситуації заради пошуку найоптимальнішого шляху їх уникнення;
- порядку здійснення профілактики або ліквідації наслідків ризиконебезпечних ситуацій;
- місце і роль ризик-менеджера у структурі й діяльності управлінської або господарюючої структури;
- методів оцінювання професійних ризиків;
- місця та ролі аудиту промислової безпеки та охорони праці;
- порядок проведення аудиту;
- прав та обов'язків аудиторів;
- основні законодавчі та нормативні акти з питань цивільного захисту, охорони праці, профілактики виробничих травм та професійних захворювань тощо.

уміння:

- сумлінно та цілеспрямовано виконувати поставлені задачі;
- визначати факт нещасного випадку, професійного захворювання чи аварії;
- визначати відповідність умов праці та її безпеки вимогам законодавства про охорону праці;
- здійснювати аналіз отриманих показників професійного ризику для обґрунтування рекомендацій щодо покращення стану охорони праці;
- здійснювати контроль за дотриманням на об'єктах захисту вимог нормативно-законодавчих актів у сфері техногенної безпеки;
- реалізовувати принципи державної політики в галузі охорони праці на основі законодавчої та нормативно-правової документації; будувати соціально-економічні відносини між членами трудового колективу на правовій основі й демократичних принципах;

комунікація:

- взаємодія в колективі з метою виконання завдань;

- продукування деталізованих усних і письмових повідомлень, зокрема у професійній діяльності;
- вільне спілкування з питань, що стосуються вивчення навчальної дисципліни, з колегами;
- використання академічної української мови у професійній діяльності та дослідженнях;
- автономія та відповідальність:
  - робота та/або навчання під керівництвом або наглядом з певною самостійністю;
  - адаптація своєї поведінки до зовнішніх обставин під час виконання завдань або розв'язання проблем;
  - здатність до подальшого навчання з елементами автономії;
  - демонстрація значної авторитетності, інноваційність, високий ступінь самостійності, академічна та професійна добросовісність, послідовна відданість розвитку нових ідей або процесів у передових контекстах професійної та наукової діяльності;
  - здатність до безперервного саморозвитку та самовдосконалення.

5. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Форма здобуття освіти	
	очна (денна, вечірня)	заочна (дистанційна)
Статус дисципліни	<i>(обов'язкова професійна)</i>	<i>(обов'язкова професійна)</i>
Рік підготовки	3	3
Семестр	5	5
Обсяг дисципліни:		
- в кредитах ЄКТС	5,5	5,5
- загальна кількість годин	165	165
- кількість модулів	1	
Розподіл часу за навчальним планом (в годинах):		
- лекції	14	8
- практичні заняття		
- семінарські заняття	32	
- лабораторні заняття		
- курсовий проект (робота)	15	9
- інші види занять		
- самостійна робота	104	148
- індивідуальні завдання (науково-дослідне)		
Підсумковий контроль (диференційований залік, екзамен)	Екзамен	Екзамен

6. Передумови для вивчення дисципліни

Навчальна дисципліна «Ризикоорієнтоване управління охороною праці» базується на знаннях таких дисциплін: «Культура безпеки»; «Основи теорії управління», «Управління якістю, стандартизація, метрологія і сертифікація», та слугує основою для вивчення таких дисциплін: «Безпека виробничих процесів, обладнання та транспорту», «Управління та нагляд у галузі охорони праці».

7. Результати навчання та компетентності з дисципліни

Відповідно до освітньої програми «Охорона праці», вивчення навчальної дисципліни повинно забезпечити:

- досягнення здобувачами вищої освіти таких результатів навчання

Програмні результати навчання	ПРН
Обирати оптимальні заходи і засоби, спрямовані на зменшення професійного ризику, захист населення,	ПРН07

запобігання надзвичайним ситуаціям.	
Ідентифікувати небезпеки та можливі їх джерела, оцінювати ймовірність виникнення небезпечних подій та їх наслідки.	ПРН14

- формування у здобувачів вищої освіти наступних компетентностей:

Програмні компетентності (загальні та професійні)	ЗК, ПК
Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.	ЗК03.
Здатність до оцінювання ризиків виникнення та впливу надзвичайних ситуацій на об'єктах суб'єкта господарювання та ризиків у сфері безпеки праці.	СК16.

8. Програма навчальної дисципліни

Теми навчальної дисципліни:

Модуль 1.

МОДУЛЬ 1 Підходи і технології виявлення ризику та ризиконебезпечних ситуацій.

Тема №1. Поняття ризику як міри небезпеки.

Тема № 2. Загальна оцінка виробничих ризиків.

Тема № 3.Небезпеки використання обладнання та технологій.

Тема №4. Методика визначення ризиків та їх прийнятних рівнів для декларування безпеки ОПН.

Тема № 5. Ідентифікація небезпек як етап аналізу професійного ризику.

Тема №6. Вибір методів оцінювання професійних ризиків.

Тема №7. Стратегія оцінки і зниження ризику.

Тема №8. Страхування – основний прийом ризик-менеджменту .

Тема №9. Методика складання карт ризиків при використанні ризик-орієнтованого підходу у СУОП.

Тема №10. Врахування людського фактору в оцінці ризиків в охороні праці.

Тема №11 Аудит промислової безпеки та охорони праці: форми та об'єкти.

Тема №12 Внутрішній аудит із промислової безпеки та охорони праці.

Тема № 13 Порядок здійснення внутрішнього аудиту на підприємствах, в установах та організаціях сфери управління Державної служби України з надзвичайних ситуацій.

Тема № 14 Формування планів діяльності внутрішнього аудиту (внесення до них змін).

9. Розподіл дисципліни у годинах за формами організації освітнього процесу та видами навчальних занять (очна (денна, вечірня) форма):

Назви модулів і тем	Форма здобуття освіти (очна (денна))					
	Кількість годин за формами навчання					
	усього	у тому числі				
		лекції	семінарські	лабораторні	самостійна робота	поточний контроль
Модуль 1						
Змістовий модуль 1. Сутність, значення та особливості ризик менеджменту в системі ОП						
Тема № 1. Загальні питання охорони праці.	12	2	2		8	
Тема №2. Загальна оцінка виробничих ризиків.	12	2	2		8	
Тема №3. Небезпеки використання обладнання та технологій.	12	2	2		8	
Тема №4 Методика визначення ризиків та їх прийнятних рівнів для декларування безпеки ОПН.	12	2	2		8	
Тема № 5. Ідентифікація небезпек як етап аналізу професійного ризику.	12	2	2		8	
Тема №6. Вибір методів оцінювання професійних ризиків.	12	2	2		8	
Тема № 7. Стратегія оцінки і зниження ризику.	12	2	2		8	
Тема №8. Страхування – основний прийом ризик-менеджменту .	12	2	2		8	
Тема №9. Методика складання карт ризиків при використанні ризик-орієнтованого підходу у СУОП.	12	2	2		8	
Тема № 10. Врахування людського фактору в оцінці ризиків в охороні праці.	12	2	2		8	

Назви модулів і тем	Форма здобуття освіти (очна (денна))					
	Кількість годин за формами навчання					
	усього	у тому числі				
		лекції	семінарські	лабораторні	самостійна робота	поточний контроль
Тема № 11 Аудит промислової безпеки та охорони праці: форми та об'єкти.	12	2	2		8	
Тема №12. Внутрішній аудит із промислової безпеки та охорони праці.	10	2	2		8	
Тема № 13. Порядок здійснення внутрішнього аудиту на підприємствах, в установах та організаціях сфери управління Державної служби України з надзвичайних ситуацій.	9	2	2		6	
Тема № 14. Формування планів діяльності внутрішнього аудиту (внесення до них змін).	9	2	2		5	
Разом за модулем 1	165	28	28		107	2

Розподіл дисципліни у годинах за формами організації освітнього процесу та видами навчальних занять (заочна (дистанційна) форма):

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин					
	Заочна форма					
	усього	у тому числі				
лекції		семінарські	лабораторні	Самостійна робота	Поточний контроль	
Модуль 1						
Змістовий модуль 1. Сутність, значення та особливості ризик менеджменту в системі ОП						
Тема № 1. Поняття ризику як міри небезпеки	14	2	2		10	-
Тема №2. Загальна оцінка виробничих ризиків.	11	2			9	-
Тема №3. Небезпеки використання обладнання та технологій.	13				13	-
Тема №4. Методика визначення ризиків та їх прийнятних рівнів для декларування безпеки ОПН.	14				14	-
Тема № 5. Ідентифікація небезпек як етап аналізу професійного ризику.	12	2			10	-
Тема №6. Вибір методів оцінювання професійних ризиків.	11	2			9	-
Тема № 7. Стратегія оцінки і зниження ризику.	2	2				-
Тема №8. Страхування – основний прийом ризик-менеджменту .	10				10	-
Тема №9. Методика складання карт ризиків при використанні ризик-орієнтованого підходу у СУОП.	10				10	-
Тема № 10. Врахування людського фактору в оцінці ризиків в охороні праці.	12	2			10	-
Тема № 11. Аудит промислової безпеки та охорони праці: форми та об'єкти.	10				10	-
Тема №12. Внутрішній аудит із промислової	9				9	-

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин					
	Заочна форма					
	усього	у тому числі				
лекції		семінарські	лабораторні	Самостійна робота	Поточний контроль	
безпеки та охорони праці.						
Тема № 13. Порядок здійснення внутрішнього аудиту на підприємствах, в установах та організаціях сфери управління Державної служби України з надзвичайних ситуацій.	10				10	-
Тема № 14. Формування планів діяльності внутрішнього аудиту (внесення до них змін)..	10				10	-
Разом за модулем 1	150	14			134	2

10. Орієнтовна тематика індивідуальних завдань

Індивідуальні завдання можуть виконуватись здобувачами як під час семінарських занять, так і під час самостійної роботи. Формами виконання індивідуальних завдань є: написання рефератів, розробка презентацій, виконання домашньої контрольної роботи, підготовка результатів власних досліджень у формі тез доповідей та участь в науково-практичних конференціях, семінарах, круглих столах.

1. Проблема зменшення виробничих ризиків
2. Проблема зниження професійних ризиків
3. Виробничі ризики та їх вплив на безпеку праці
4. Система ризик-менеджменту виробничого підприємства
5. Причини, джерела і обставини виробничого травматизму в харчовій галузі.
6. Причини, джерела і обставини виробничого травматизму у вугільній галузі.
7. Причини, джерела і обставини виробничого травматизму у транспортній галузі.
8. Превентивні засоби захисту працівників підприємств (обрати підприємство певної галузі)
9. Новітні рішення проблеми індивідуального захисту працівників
10. Політика запобігання аваріям на об'єкті підвищеної небезпеки
11. Людина як об'єкт турботи в СУОП.
12. Ризики в СУОП.
13. Поняття ергономіки та її роль в СУОП.

- 14.Пріоритет інвестування в зниження ризиків
- 15.Великі техногенні катастрофи XXI століття
- 16.Завдання Директиви ЄС SEVESO для підприємства
- 17.Постанова № 63 Про затвердження Положення про службу страхових експертів з охорони праці, профілактики нещасних випадків на виробництві та професійних захворювань.
- 18.Організація страхування від нещасного випадку на виробництві та професійних захворювань .
- 19.Відшкодування шкоди в разі ушкодження здоров'я працівників або в разі їх смерті.
- 20.Психологічні та фізіологічні можливості людини. Закон Вебера-Фехнера.
- 21.Особливості та критерії професійного відбору операторів технічних систем.
- 22.Психологічні аспекти безпеки людини в процесі праці
- 23.Людський фактор як чинник забезпечення безпеки
- 24.Професійна придатність.
- 25.Найбільші катастрофи світу причиною яких став людський фактор.
- 26.Охорона праці під час воєнного стану.
- 27.Порушення законодавства з охорони праці у воєнний час.
- 28.Про безпеку праці у небезпечний воєнний час.
- 29.Вимоги законодавства з питань охорони праці в умовах воєнного стану.
- 30.Управління мотивацією персоналу в умовах воєнного стану.

11. Форми та методи навчання і викладання

В навчальній дисципліні використовуються такі методи навчання і викладання:

- лекція, пояснення, бесіда; наочні методи навчання (ілюстрація, демонстрація); робота з навчально-методичною літературою; навчання з використанням технічних ресурсів; інтерактивні методи; методи організації навчального процесу, що формують соціальні навички; самостійна робота.

Оцінювання освітніх досягнень здобувачів вищої освіти

Засоби оцінювання

Засобами оцінювання та методами демонстрування результатів навчання є:
- тести; - опитування та дискусійні обговорення; - екзамен; - реферати (тези); - презентації результатів виконаних завдань та досліджень; - студентські презентації та виступи на наукових заходах.

12. Критерії оцінювання

Оцінювання рівня навчальних досягнень здобувачів з навчальної дисципліни здійснюється за 100-бальною шкалою.

Оцінювання рівня освітніх досягнень здобувачів за освітніми компонентами, здійснюється за 100-бальною.

Зокрема:

- 90-100 балів – в повному обсязі здобувач володіє навчальним матеріалом;
- 80-89 бали – достатньо повно володіє навчальним матеріалом;
- 65-79 балів – в цілому володіє навчальним матеріалом;
- 55-64 балів – не в повному обсязі володіє навчальним матеріалом;
- 50-54 балів – частково володіє навчальним матеріалом;
- 35-49 балів – не володіє навчальним матеріалом.

Таблиця відповідності результатів оцінювання знань з навчальної дисципліни за різними шкалами

За 100-бальною шкалою, що використовується в НУЦЗ України	За рейтинговою шкалою (ЄКТС)	За 4-бальною шкалою
90–100	A	відмінно
80–89	B	добре
65–79	C	
55–64	D	задовільно
50–54	E	
35–49	FX	незадовільно
0–34	F	

Форми поточного та підсумкового контролю

Поточний контроль проводиться у формі: фронтального та індивідуального опитування, написання контрольної роботи. Ця форма контролю передбачає оцінювання підготовки здобувачів із зазначеної теми (у тому числі, самостійно опрацьованого матеріалу) під час роботи на відповідних заняттях та набуття навичок під час виконання відповідних завдань.

Підсумковий контроль проводиться у формі екзамену.

Розподіл та накопичення балів, які отримують здобувачі, за видами навчальних занять та контрольними заходами з дисципліни

Види навчальних занять	Кількість навчальних занять	Максимальний бал за вид навчального заняття	Сумарна максимальна кількість балів за видами навчальних занять
I. Поточний контроль			

Модуль 1	лекції	14		
	семінарські заняття	14	3	42
	практичні заняття*			
	.....			
	за результатами виконання контрольних (модульних) робіт (модульний контроль)*	1	20	20
II. Індивідуальні завдання (теза)				8
III. Підсумковий контроль (екзамен, диференційний залік)				30
Разом за всі види навчальних занять та контрольні заходи				100

Поточний контроль

Поточний контроль проводиться на аудиторному занятті (лекція, семінарське заняття). Він передбачає оцінювання підготовки здобувачів вищої освіти із зазначеної теми (у тому числі, самостійно опрацьованого матеріалу) під час роботи на відповідних заняттях та набуття навичок під час виконання відповідних завдань.

Критерії поточного оцінювання знань здобувачів на семінарському занятті (оцінюється в діапазоні від 0 до 3 балів):

3 бали – завдання виконане в повному обсязі, відповідь вірна, здобувач глибоко володіє матеріалом, наведено аргументацію, використовуються професійні терміни, граматично і стилістично без помилок оформлений матеріал;

2 бали – завдання виконане, але обґрунтування відповіді недостатнє, є окремі несуттєві неточності, у завданні допущені незначні граматичні чи стилістичні помилки;

1 бал – завдання виконане частково, у ньому допущено значні граматичні чи стилістичні помилки, порушено норми академічної доброчесності;

0 балів – завдання не виконане або порушено норми академічної доброчесності.

Викладачем оцінюється повнота розкриття питання, цілісність, системність, логічна послідовність, вміння наводити аргументи та формулювати висновки, використання основної та додаткової літератури.

Доповнення виступу:

1 бал – отримують здобувачі вищої освіти, які глибоко володіють матеріалом, чітко визначили його зміст; зробили глибокий системний аналіз змісту виступу, виявили нові ідеї та положення, що не були розглянуті, але суттєво впливають на зміст доповіді, надали власні аргументи щодо основних положень даної теми.

Модульний контроль

Модульний контроль проводиться після кожної логічно завершеної частини (змістового модуля) навчальної дисципліни у вигляді модульної контрольної роботи.

До виконання модульного контролю здобувач вищої освіти допускається незалежно від результатів поточного контролю.

Сума балів, яку накопичив здобувач вищої освіти за результатами виконання модульних контрольних робіт є складовою загальної підсумкової оцінки з дисципліни відповідно до виду підсумкового контролю.

Результати модульного контролю виставляються викладачем у Журнал обліку роботи академічної групи.

Максимальна сумарна кількість балів за модульний контроль складає 20 балів

Критерії підсумкового модульного оцінювання знань студентів

18-20 балів - В повному обсязі володіє навчальним матеріалом, вільно самостійно та аргументовано його викладає під час, глибоко та всебічно розкриває зміст теоретичних питань та практичних завдань;

15-18 балів - Достатньо повно володіє навчальним матеріалом, обґрунтовано його викладає, в основному розкриває зміст теоретичних питань та практичних завдань, використовуючи при цьому обов'язкову літературу. Але при викладанні деяких питань не вистачає достатньої глибини та аргументації, допускаються при цьому окремі несуттєві неточності та незначні помилки.

10-15 балів - В цілому володіє навчальним матеріалом, викладає його основний зміст, але без глибокого всебічного аналізу, обґрунтування та аргументації, без використання необхідної літератури допускаючи при цьому окремі суттєві неточності та помилки. Правильно вирішив половину тестових завдань.

5-10 балів - Не в повному обсязі володіє навчальним матеріалом. Фрагментарно, поверхово (без аргументації та обґрунтування) викладає його, недостатньо розкриває зміст теоретичних питань та практичних завдань, допускаючи при цьому суттєві неточності, правильно вирішив меншість тестових завдань.

0-4 бали - Не володіє навчальним матеріалом та не в змозі його викласти, не розуміє змісту теоретичних питань та практичних завдань

Підсумковий контроль

Підсумковий контроль успішності проводиться з метою оцінки результатів навчання на завершальному етапі, проводиться у формі екзамену. Підсумковий контроль може проводитись в письмовій та/або в усній формі, а також з застосуванням засобів електронного зв'язку за умов ідентифікації здобувача вищої освіти.

Критерії оцінювання знань здобувачів на екзамені (оцінюється від 0 до 30 балів):

25-30 балів – здобувач вищої освіти в повному обсязі володіє навчальним матеріалом, глибоко та всебічно розкрив зміст теоретичних питань, правильно розв'язав практичну задачу з детальним поясненням;

20-24 бали – здобувач вищої освіти достатньо повно володіє навчальним матеріалом, в основному розкрив зміст теоретичних питань, але при наданні відповіді на деякі питання є певні неточності, практична задача вирішена з деякими помилками;

10-19 балів – в цілому здобувач вищої освіти володіє навчальним матеріалом, але без глибокого всебічного аналізу, обґрунтування та аргументації, допускаючи при цьому окремі суттєві неточності та помилки;

5-9 балів – здобувач вищої освіти не в повному обсязі володіє навчальним матеріалом, недостатньо розкрив зміст теоретичних питань, допускаючи при цьому суттєві неточності, практична задача вирішена не правильно;

1-4 бали – здобувач вищої освіти лише частково володіє навчальним матеріалом, відповіді загальні, при цьому допущено суттєві помилки;

0 балів – здобувач вищої освіти не володіє навчальним матеріалом та не в змозі його викласти, не розуміє змісту теоретичних питань та практичної задачі. Підсумкова оцінка з дисципліни розраховується як сума балів отриманих за результатами поточного, модульного та підсумкового контролю.

Перелік теоретичних питань для підготовки до екзамену:

1. Ризик-орієнтованість в управлінні охороною праці.
2. Професійний ризик – основні поняття.
3. Актуальність проблеми управління ризиками.
4. Методи оцінювання ризику.
5. Розкрийте суть методу Файна-Кінні.
6. Розкрийте зміст поняття об'єкт «турботи».
7. Розкрийте етапи дослідження ризиків.
8. Опишіть метод Дельфі.
9. Розкрийте поняття ризику як міри небезпеки.
10. Розкрийте суть ідентифікації небезпек на робочих місцях.
11. Опишіть метод Дерева подій.
12. Етапи дослідження ризиків.
13. Права та обов'язки аудиторів.
14. Розкрийте суть загальнообов'язкового державного соціального страхування.
Вкажіть НПА.
15. Принципи управління Демінга.
16. Джерела інформації для виявлення небезпек.
17. Опишіть суть ризик-орієнтованого підходу в СУОП.
18. Методи стимулювання охорони праці на підприємстві.
19. Людський фактор в СУОП.
20. Розкрийте суть прогнозування ризику.
21. Завдання страхування від нещасного випадку на виробництві. Об'єкт суб'єкт страхування.
22. Права та обов'язки страхувальника.
23. Розкрийте суть прийнятного ризику.
24. Надати визначення поняття «аудит».

25. Надати визначення поняття «аудиторська діяльність».
26. Надати визначення поняття «аудиторська фірма».
27. Надати визначення поняття «аудиторський висновок».
28. У яких випадках проведення аудиту є обов'язковим?
29. Термін чинності дії аудиторського сертифікату.
30. Функції аудиторської палати.
31. Джерела фінансування аудиторської палати.
32. Права аудиторів та аудиторських фірм.
33. Обов'язки аудиторів та аудиторських фірм.
34. У яких випадках заборонено проводити аудит?
35. В чому полягає зручність і корисність послуг незалежних аудиторських фірм з аудиту безпеки праці?
36. Які є основні напрями діяльності незалежних аудиторських фірм з аудиту безпеки праці?
37. Охарактеризуйте стан аудиту з промислової безпеки в Україні.
38. Що це таке Експертно-технічні центри Держпраці та яка їх основна мета?
39. В чому полягає основний недолік вітчизняної системи забезпечення промислової безпеки?
40. Що таке аудит з промислової безпеки та охорони праці.

13. Політика викладання навчальної дисципліни

Для одержання високого рейтингу необхідно виконувати наступні умови:

- не пропускати навчальні заняття й не спізнюватися на них;
- систематично брати активну участь у навчальному процесі;
- чітко й вчасно виконувати навчальні завдання;
- відпрацьовувати пропущені заняття;
- дотримуватися академічної доброчесності;
- не займатися сторонніми справами на заняттях;
- вислухувати відповіді товаришів, з повагою ставитися до думки інших членів колективу.
- виключати мобільний телефон під час занять і під час контролю знань.
- вчасно виконувати й здавати завдання для самостійної роботи.
- у випадку невиконання завдань підсумкова оцінка знижується.

Література

1. Освітньо-професійна програма (ОПП) для підготовки здобувачів вищої освіти першого (бакалаврського) рівня за спеціальністю 263 Цивільна безпека (Охорона праці).
2. Панімаш Ю.В. Право на безпечні умови праці Матеріали II Всеукраїнської науково-практичної конференції здобувачів та викладачів закладів вищої освіти Публічне управління у сфері цивільного захисту: освіта, наука, практика збірник матеріалів міжнародної науково-практичної інтернет-конференції, м. Харків, 16 березня 2023 р. / за заг. ред. С. М. Домбровської. – Харків : НУЦЗУ, 2023. 311 с.

3. Панімаш Ю.В. Працевлаштування осіб з інвалідністю як соціальна проблема. Правовий дискурс: Матеріали II Всеукраїнської науково-практичної конференції здобувачів та викладачів закладів вищої освіти. Черкаси, 12 жовтня 2022 р. – Черкаси. С 100 -101.
4. Панімаш Ю.В. До питання профілактики виробничого травматизму рятувальників VI Міжнародна науково-практична конференція «SCIENTIFIC DISCUSSIONS AND SOLUTION DEVELOPMENT» The VI International Scientific and Practical Conference «Scientific discussions and solution development», December 05 – 07, Graz, Austria.
5. Панімаш Ю.В. До умов відшкодування моральної шкоди працівникові, який постраждав внаслідок нещасного випадку на виробництві або професійного захворювання Revista de Tecnología de Información y Comunicación en Educación • Volumen 17
6. Посохов І.М. Управління ризиками промислових підприємств: навчальний посібник / І. М. Посохов, В.Г. Дюжев. – Харків: НТУ «ХПІ», 2015. – 220 с.
7. Посохов І. М. Теоретичні та практичні аспекти управління ризиками корпорацій / І. М. Посохов. – Харків.: ПВПП «Слово», 2014. – 499 с.
8. Основи охорони праці: підручник / За ред. проф. В.В. Березуцького – Х.: Факт, 2005. – 480 с.
9. Русаловський А.В. Правові та організаційні питання охорони праці: Навч. посіб. – 4-те вид., допов. і перероб. – К.: Університет «Україна», 2009. – 295 с.
10. Третьяков О.В., Зацарний В.В., Безсонний В.Л. Охорона праці: Навчальний посібник з тестовим комплексом на CD/ за ред. К.Н. Ткачука. – К.: Знання, 2010. – 167 с.
11. Гогіташвілі Г.Г., Карчевські Є.-Т., Лапін В.М. Управління охороною праці та ризиком за міжнародними стандартами: навч. посіб. – К.: Знання, 2007. – 367 с.
12. Яремко З.М. Охорона праці: навч. посібн. за ред. проф. З.М. Яремка / Яремко З.М., Тимошук С. В., Третьяк О.І., Ковтун Р.М.. – Львів: Видавничий центр ЛНУ імені Івана Франка, 2010. – 345 с.
13. Організація наглядової діяльності в галузі охорони праці: курс лекцій. Для курсантів і студентів, що навчаються у галузі знань 1702
14. «Цивільна безпека» за напрямом 6.170202 «Охорона праці» / укладачі С.Р. Артем'єв, В.А. Андронов, С.В. Белан – НУЦЗУ, 2012. – 450 с.
15. Ризик-менеджмент використання обладнання та технологій : навч. посібник для студентів спеціальності 263 «Цивільна безпека», освітня програма «Охорона праці»/ В. В. Березуцький. Харків : ФОП Панов А. М. 2020. 424 с
16. Небезпечні виробничі ризики та надійність: навчальний посібник для студентів за напрямком підготовки 6.170202 «Цивільна безпека»/ В.В. Березуцький, М.І. Адаменко – Харків. : ФОП Панов А. М., 2016. – 385 с.
17. Управління ризиками: Навчальний наочний посібник [Електронний ресурс]: навч. посіб. для студ. спеціальності 073 «Менеджмент» / М.О. Кравченко, К.О. Бояринова, К.О. Копішинська; КПІ ім. Ігоря Сікорського. – Електронні текстові дані (1 файл: 18 Мбайт). – Київ : КПІ ім. Ігоря Сікорського, 2021. – 432с.

18. Основи охорони праці: Підручник. 2-ге видання / К.Н.Ткачук, М.О.Халімовський, В.В.Зацарний та ін. – К.: Основа, 2006 – 448 с.
19. Запорожець О.І., Протоєрейський О.С., Франчук Г.М., Боровик І. М. Основи охорони праці. Підручник. – К.: Центр учбової літератури, 2009. – 264 с.

Основні законодавчі та підзаконні нормативно-правові акти

20. Конституція України // Відомості Верховної Ради України, 1996, N 30 (23.07.96), ст. 141
21. Про охорону праці: Закон України від 14.10.1992 р. №2694-XII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2694-12/conv#n19>
22. Кодекс законів про працю України від 10.12.1971 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/322-08#Text>
23. Кодекс цивільного захисту України № 5403-VI від 02.10.2012 р. (поточна редакція – 05.10.2016 р.) – <http://search.ligazakon.ua>
24. Кодекс України про адміністративні правопорушення № 8073-X від 07.12.1984 р. (поточна редакція – 27.07.2016 р.) – <http://search.ligazakon.ua>
25. Закон України «Основи законодавства України про охорону здоров'я».
26. Закон України «Про систему громадського здоров'я».
27. Закон України «Про загальнообов'язкове державне соціальне страхування від нещасного випадку на виробництві та професійного захворювання, які спричинили втрату працездатності».
28. Закон України «Про основні засади державного нагляду (контролю) у сфері господарської діяльності».
29. Закон України «Про захист інтересів суб'єктів подання звітності та інших документів у період дії воєнного стану або стану війни» від 03.03.2022 № 2115-IX.
30. Закон України «Про організацію трудових відносин в умовах воєнного стану» від 15.03.2022 № 2136-IX.
31. Закон України «Про об'єкти підвищеної небезпеки» від 18.01.2001 р. № 2245-III (поточна редакція – 26.04.2014 р.) – <http://search.ligazakon.ua>.
32. Закон України «Про правовий режим надзвичайного стану» від 16.03.2000 р. № 1550-III (поточна редакція – 28.12.2015 р.) – <http://search.ligazakon.ua>.
33. Про організацію трудових відносин в умовах воєнного стану: Закон України від 15.03.2022 № 2136-IX. (далі – Закон № 2136) URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2136-20#Text>
34. Постанова КМУ від 13.03.2022 № 303 «Про припинення заходів державного нагляду (контролю) і державного ринкового нагляду в умовах воєнного стану».
35. Постанова КМУ від 08.03.2022 № 225 «Деякі питання порядку проведення медико-соціальної експертизи на період дії воєнного стану на території України».

36. Постанова КМУ від 18.03.2022 № 314 «Деякі питання забезпечення провадження господарської діяльності в умовах воєнного стану».

37. Постанова КМУ від 24.03.2022 № 357 «Деякі питання виконання робіт підвищеної небезпеки та експлуатації (застосування) машин, механізмів, устаткування підвищеної небезпеки на період дії воєнного стану»

38. Постанова КМУ від 19.04.2022 № 473 «Про затвердження Порядку виконання невідкладних робіт щодо ліквідації наслідків збройної агресії Російської Федерації, пов'язаних із пошкодженням будівель та споруд»

39. Постанова КМУ від 19.04.2022 № 474 «Про затвердження Порядку виконання робіт з демонтажу об'єктів, пошкоджених або зруйнованих внаслідок надзвичайних ситуацій, воєнних дій або терористичних актів»

40. Постанова Кабінету Міністрів України від 17.04.2019 № 337 «Деякі питання розслідування та ведення обліку нещасних випадків, професійних захворювань і аварій на виробництві».

41. Розпорядження кабінету міністрів України від 22 січня 2014 р. № 37-р «Про схвалення Концепції управління ризиками виникнення надзвичайних ситуацій техногенного та природного характеру»

42. НПАОП 0.00-4.03-04 «Положення про Державний реєстр нормативно-правових актів з питань охорони праці». Наказ Держнаглядохоронпраці України від 08.06.2004 р. № 151.

43. НПАОП 0.00-4.09-07 «Типове положення про комісію з питань охорони праці підприємства». Наказ Держгірпромнагляду від 21.03.2007 р. № 55.

44. НПАОП 0.00-4.11-07 «Типове положення про діяльність уповноважених найманими працівниками осіб з питань охорони праці». Наказ Держгірпромнагляду від 21.03.2007 р. № 56.

45. НПАОП 0.00-4.12-05 «Типове положення про порядок проведення навчання і перевірки знань з питань охорони праці». Наказ Держнаглядохоронпраці від 26.01.2005 № 15.

46. НПАОП 0.00-4.21-04 «Типове положення про службу охорони праці». Наказ Держнаглядохоронпраці від 15.11.2004 р. № 255.

47. Рекомендації щодо побудови, впровадження та удосконалення системи управління охороною праці. Затверджено Головою Держгірпромнагляду 07.02.2008.

Додаткова література

48. Державне регулювання соціальної політики у сфері цивільного захисту: колективна монографія / [за заг. ред. д-ра екон. наук, проф. Т. Кришталь, д-ра іст. наук, проф. Т. Чубіної]. – Черкаси : Черкаський інститут пожежної безпеки імені Героїв Чорнобиля НУЦЗ України, 2021. – 330 с.

49. Організаційно-управлінське та економіко-правове забезпечення діяльності Єдиної державної системи цивільного захисту (ЄДСЦЗ): Матеріали VI Всеукр. наук.-практ. конф., м. Черкаси, 19 берез. 2021 р. – Черкаси: видавець Третяков О. М., 2021. – 346 с.

50. Охорона праці та промислова безпека: Навч. посіб. / К. Н. Ткачук, В. В. Зацарний, Р. В. Сабарно, С. Ф. Каштанов, Л. О. Міт'юк, Л. Д. Трет'якова, К. К. Ткачук, А. В. Чадюк. За ред. К. Н. Ткачука і В. В. Зацарного. – К.: Лібра, 2009 – 475 с.
51. Охорона праці (Законодавство. Організація роботи): Навч. посіб. / За заг. ред. к.т.н., доц. І. П. Пістуна. – Львів: “Тріада плюс”, 2010. – 648 с.
52. Охорона праці (практикум): Навч. посіб. / За заг. ред. к.т.н., доц. І. П. Пістуна. – Львів: «Тріада плюс», 2011 – 436 с.
53. Серіков Я. О. Основи охорони праці: Навч. посіб. – Харків, ХНАМГ, 2007. - 227с.
54. Гандзюк М.П., Желібо Є.П., Халімовський М.О. Основи охорони праці. – К.: Каравела, 2004. – 408 с.

Інформаційні ресурси

55. dpu.gov.ua Сайт Державної служби України з питань праці
56. <http://www.mns.gov.ua>. - Офіційний сайт ДСНС України:
57. <http://www.social.org.ua> - Офіційний сайт Фонду соціального страхування від нещасних випадків на виробництві та професійних захворювань України.
58. <http://portal.rada.gov.ua> - Офіційний веб-сайт Верховної Ради України.
59. <http://base.safework.ru/safework> - Библиотека безопасного труда МОТ.

доцент кафедри управління
у сфері цивільного захисту
к.пед.наук

Юлія ПАНІМАШ